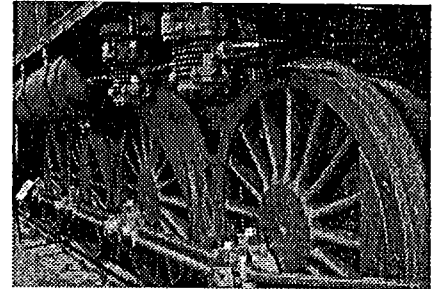

Uchreeuw om leven

Stichting Schreeuw om Leven
Ruitersweg 35 - 37
1211 KT Hilversum
Postbus 1086
1200 BB Hilversum
Telefoon 035 - 24 43 52
Telefax 035 - 24 91 41
Postbank 9079

De waarheid en liefde van God toegepast op alle terreinen van het leven

Aan de voorzitter van de Raad van Bestuur
van de Nederlandse Spoorwegen
drs. R. den Besten
Moreelsepark 1
3511 EP Utrecht

Hilversum, 19 juni 1995

betreft: TERUGGAVE REISGELDEN AAN DE JOODSE GEMEENSCHAP

Geachte heer den Besten,

Met stijgende verbazing bezocht ik uw aangrijpende tentoonstelling in het Spoorwegmuseum in Utrecht: "RIJDEN OF STAKEN? NV Nederlandsche Spoorwegen '39-'47".

De oorlogsperiode wordt een zwarte bladzij genoemd in de geschiedenis van de Nederlandse Spoorwegen. U hebt zonder protest de joden vervoerd naar het concentratiekamp Westerbork en naar het vernietigingskamp Auschwitz. U hebt zelfs een speciale spoorlijn aangelegd naar het kamp Westerbork. Voor elke jood die u hebt vervoerd, hebt u het reisbedrag in rekening gebracht bij de Duitsers. Zo hebt u voor de meer dan 100.000 vervoerde joden een groot bedrag in ontvangst genomen. Deze bedragen betaalden de Duitsers, zo u weet, met geld, gestolen van de van de joden in beslag genomen goederen en gelden.

Dit bloedgeld, tot in details in uw boekhouding verwerkt, kleeft aan uw en onze handen. Het is dan ook een ereschuld aan de joodse gemeenschap die in de teruggave van deze wederrechtelijk ontvangen gelden een teken van hoop kan zien en de bereidheid tot erkenning van schuld en samenwerking om etnisch en antisemitisch geweld tegen te gaan.

Ons inziens zou dit geld de beste besteding krijgen indien het gebruikt werd voor voorlichting aan jongeren en aan de joodse gemeenschap zelf. Nu weer grote bedragen nodig zijn voor het transport van joden uit Oost-Europa naar Israël, stellen wij u voor een fonds op te richten ter bekostiging van deze transporten. Het zou een waardige afsluiting zijn van de herdenking van 50 jaar bevrijding indien voor de officiële overhandiging van het geld een datum rond een van de joodse feestdagen in het najaar werd gekozen.

Gaarne zijn wij bereid in het comité ter voorbereiding van deze zaak zitting te nemen en u met raad en daad terzijde te staan. Wij bevelen dit schrijven in uw serieuze belangstelling aan, wetend dat de Almachtige steeds zegen verbindt aan het belijden van schuld. Wij verzoeken u om een onderhoud om deze zaak nader toe te lichten.

Drs. L.P. Dorenbos, voorzitter Stichting Schreeuw om Leven

Raad van Bestuur

Hoofdgebouw III
Moreelsepark 1
Postbus 2025
3500 HA Utrecht

Drs. L.P. Dorenbos
Vz. Stichting Schreeuw om Leven
Postbus 1086
1200 BB HILVERSUM

Telefoon 030 - 354679
Telefax 030 - 356992

Utrecht, 3 juli 1995

Geachte heer Dorenbos,

Met belangstelling heb ik uw brief gelezen waarin u teruggave vraagt van reisgelden aan de Joodse gemeenschap.

Mij is uw "stijgende verbazing" tijdens uw bezoek aan de tentoonstelling "RIJDEN OF STAKEN NV Nederlandsche Spoorwegen '39-47", georganiseerd door het Spoorwegmuseum, niet geheel duidelijk. Geen van de in de tentoonstelling gepresenteerde feiten of documenten is nieuw of onbekend. De opzet is geweest een zo objectief mogelijk beeld te schetsen van de feitelijke gang van zaken in oorlogstijd.

Naar mijn mening hebben nadere beschouwingen over hoe het in WO II had moeten toegaan, ook bij NS, nu geen zin meer. Daartoe moeten we ons verdiepen in de complexiteit van de toenmalige praktische omstandigheden en de gehanteerde motieven. De parlementaire enquête in de jaren vijftig naar de rol van de Nederlandse Spoorwegen in oorlogstijd heeft aangetoond dat de relatie tussen NS en de bezetter was gebaseerd op een precair evenwicht tussen Duits toezicht en voorrang voor hun vervoer enerzijds en een relatieve vrijheid van handelen voor de NS-directie anderzijds. Bekend werd eveneens dat dit evenwicht regelmatig verstoord dreigde te worden in de onderhandelingen en ruzies met de Duitse instanties. Een belangrijk gegeven was daarbij dat de Duitsers zich ook zonder de NS-directie wel zouden weten te behelpen.

Opmerkelijk is dat in heel Europa de trein het instrumentele symbool van de vernietigingskampen is geworden. Dat niet de spoorwegen de wortel van het kwaad waren, maar de dolgedraaide Nazi-ideologie, zou men bijna uit het oog verliezen.

Ik verwerp dan ook uw term "bloedgeld" en het bestaan van een ereschuld van NS jegens de Joodse gemeenschap. Uw verzoek tot restitutie van reisgelden wil ik dan ook op geen enkele wijze honoreren.

Hoogachtend,

drs. R. den Besten,
voorzitter